

Шаповал В.М.

РЕЦЕНЗІЯ НА НАУКОВУ МОНОГРАФІЮ В.М. ЧУДОМЕХА

«ЛЮДСТВО І ВСЕСВІТ: ГЕНЕЗИС МІСІЇ»

(– Сімферополь: Бізнес-інформ, 2011. – 600 с.)

Питання про те, «Куди рухається людство у своєму розвитку?» завжди викликало величезний інтерес, який неодноразово з'являвся у філософів і мислителів різних напрямків протягом усієї людської історії, викликаючи суперечки і гострі дискусії. Варіантів відповіді було більш ніж достатньо, проте жодна з них не задовольняла до кінця, і це надихало наступні покоління дослідників на нові пошуки. Однією зі спроб сучасної постановки та вирішення цього питання є монографія В.М. Чудомеха.

Монографія складається з чотирьох тематичних розділів: 1) «Буття людей Землі: підходи до пізнання і проблеми пізнання»; 2) «Процесуальні аспекти Буття Людей»; 3) «Футуропрогностика Буття Людей: базис і принципи, значущість у минулому і сьогоденні»; 4) «Місцезнаходження людей Землі у Всесвіті у минулому, у наш час і у потенції». Назва монографії є багатообіцяючою, а задум автора вражає своїм розмахом: показати новий погляд на історію планети Земля, життя на планеті, всю історію людства, її спрямованість і рушійні сили, у кінцевому підсумку, – розкрити місію людства у Всесвіті. На думку автора роботи, місія людства полягає в тому, щоб бути «співтворцем Всесвіту, зберігачем Розуму Всесвіту, та врозумителем (рос. оразумителем) Всесвіту». Не можна сказати, що відповіді на поставлені у монографії питання є абсолютно новими. Про це, зокрема, писали: А. Бергсон, висунувши ідею «творчої еволюції»; В.І. Вернадський, говорячи про «ноосферу»; П. Тейяр де Шарден, досліджуючи глобальний зв'язок «преджиття-життя-думка-наджиття». Тим не менш, аргументи, наведені у рецензованій роботі на захист запропонованої автором версії «місії людства у Всесвіті» заслуговують на увагу і серйозний аналіз.

Автор монографії вважає, що коріння проблем, пов'язаних зі зростанням народонаселення планети, виснаженням невідновлюваних та відновлюваних природних ресурсів, порушенням екологічної рівноваги, які називають глобальними проблемами сучасності, багато у чому мають у своїй основі духовний характер. На думку автора, його книга могла б стати помітним проривом у вирішенні зазначених проблем, вказуючи нові духовні орієнтири. Вона являє собою своєрідну спробу побудувати духовну історію людства, вплетену в історію планети Земля та історію Всесвіту. Підтримуючи ідеї своїх великих попередників, автор будує синтетичну картину світу, згідно з якою поєднуються в одне ціле минуле, сьогодення і прогноз щодо майбутнього всього суцього. Незважаючи на теперішню глибоку кризу, прогнози автора з приводу майбутнього людської цивілізації, у цілому, оптимістичні. Що стосується шляхів переходу з «тьми апокаліптичного сьогодення» до «світлого майбутнього», про які говорить В.М. Чудомех, то якихось конкретних пропозицій книга не містить. Монографія вказує лише на певні загальні напрямки. Втім, можливо, це і не є її завданням. Якщо філософська робота аргументовано артикулює найважливіші проблеми, відкрито формулює гострі питання, що надріли у суспільстві, змушує читача замислитись, – вона вже багато у чому виконала своє завдання.

Однією з особливостей рецензованої роботи є унікальність стилю автора, несподіваність оборотів, нестандартне використання усталених у філософській та науковій літературі понять і визначень. Варто зауважити, що багато понять, які використовуються у повсякденній мові та науковій літературі, набувають у автора монографії власну назву і досить незвичний, не одразу зрозумілий зміст: Планетарне Живе, Буття Людей, Земне Життя, Люди Землі, Ното-монади і таке інше. Чудомех В.М. вкладає у запропоновані ним поняття своє, особливе розуміння, прагнучи поєднати інтелектуальну, емоційну і естетичну складові. Тим самим робота набуває характеру синтезу елементів науковості і певних релігійно-містичних медитацій на зразок Живой Етики Е. Реріх чи теософії Е. Блаватської.

Поряд з незаперечними перевагами рецензованої монографії, хотілося б звернути увагу на деякі спірні моменти. У роботі багато довірливих припущень, що мають недостає філософське і наукове обґрунтування, і які без належної критичної оцінки у подальшому викладі приймаються як основа досить серйозних висновків. Широта використаної літератури своєю зворотною стороною має еkleктизм методологій. Принципово різні методологічні позиції не завжди оцінюються автором критично, філософські ідеї сусідять з релігійними догматами, висновки природознавства – з езотерикою та парапсихологією. Автор, не виказуючи ніякого сумніву, вважає, що при аналізі тих проблем, які виступають предметом його наукового дослідження, таке поєднання є допустимим. Багато висновків роботи побудовано, виходячи з судження «має бути», що не є досить переконливим, оскільки, з «належного», як відомо, не завжди слідує «сущє». З логічної точки зору, саме твердження «має бути», що досить часто зустрічається у монографії, є слабким, оскільки допускає вільність тлумачень і побудову штучних довірливих схем.

У цілому автор монографії «Людство і Всесвіт: генезис місії» виконав значну і важливу роботу. Постановка та спроба вирішення питань про нинішній стан і майбутнє людства є сьогодні як ніколи актуальними. Тільки поєднання зусиль політиків, інтелектуальної еліти та громадянського суспільства може дати поштовх до вирішення тих серйозних проблем, які накопичила сучасна цивілізація, і про які пише у своїй монографії В.М. Чудомех.